

Nr 602.

Av herr Hæggbloom, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 224, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

I fråga om äggregleringen föreligger i proposition 224 en skillnad mellan vad jordbruksnämnden efter samråd med jordbruksorganisationernas förhandlingsdelegerade föreslagit och vad departementschefen föreslår riksdagen att godkänna. Det gäller användande av införselavgift och kraftfoder-skatt för stödjande av äggexporten. Jordbruksnämnden föreslår att till export- och importföreningen för ägg överföres »den del av dessa medel, som kan beräknas falla på äggproduktionen». Departementschefen föreslår överförande till denna förening endast av den del av medlen, »vilken beräknas falla på fodermedel, som använts för produktion av exporterade ägg».

Jordbruksnämnden torde genom sitt förslag ha tagit sikte på föreliggande medelsbehov. Det anföres att likviditeten hos export- och importföreningen för ägg har försämrats, varför det kan bli förenat med betydande svårigheter att upprätthålla det med 20 öre sänkta pris, som upptagits i prisöverenskommelsen. Föreningens inkomster består dels av avgifter, som kan påläggas vid god exportmarknad och som regelbundet uttagits varje höst, sedan föreningen börjat sin verksamhet. Även dessförinnan uttogs sådana avgifter genom jordbruksnämnden, och därigenom influtna avgifter disponeras som en grundfond på ca 3 milj. kronor för föreningens verksamhet. Denna fond har hittills inte behövt röras. Då ingen äggimport förekommer har föreningen inte i likhet med exportorganet för köttvaror kunnat tillföras några inkomster från import. Utöver exportavgifterna tillföres föreningen kapital genom avgifter som dess medlemmar betalar med högst 1 öre per kg invägda ägg. Medan under föregående år föreningens inkomster varit större än dess behov av medel för exportstöd, synes i år förhållandet bli det motsatta, och så kan befaras bli fallet även regleringsåret 1953/54.

Jordbruksnämndens förslag får därför ses i samband med de övriga åtgärder som i proposition 224 föreslås för att möjliggöra export av svenska jordbruksprodukter utan katastrofartade prisfall på den svenska marknaden. För brödsäd föreslås upptagande av en allmän avgift av 3 kr per deciton att reserveras för senare behövliga regleringsåtgärder. För oljeväxtregleringen förutses att 12 milj. kr av regleringsavgifterna å inhemska oljeväxter kommer att gå åt för att täcka exportförlusten på 1953 års oljeväxtskörd. För köttvaruregleringen föreslås rätt att uttaga slaktdjursavgift med förhöjda högsta belopp. För export av smör och andra mejeriprodukter uppskattas förlusten till 9,4 milj. kr, om vilka det i propositionen heter att de skall

täckas av tillgängliga medel i Svenska mejeriernas riksförenings kassa för regleringsändamål. Mot dessa tillskott från olika håll till prisreglerande åtgärder för andra jordbruksprodukter, som behöver exporteras, svarar äggens andel av införselavgifter å fodermedel och kraftfoderskatt. Härvidlag torde också vara anledning uppmärksamma, att för lagring av smör gottgöres mejerierorganisationen med ett anslag på 6 milj. kr, och lagringen av köttvaror bestrides helt av staten, medan ägghandeln fr. o. m. 1950 själv bestritt alla kostnader för lagring.

Jordbruksnämndens förslag torde grunda sig på att jordbruksnämnden uppskattat det för äggregleringen behövliga medelsbehovet så pass högt, att hela det belopp av införselavgifter och kraftfoderskatt, som kan beräknas falla på äggproduktionen, kommer att behövas. Jordbruksnämndens förslag innebär också ett direkt fullföljande av vad som under 1930-talet fr. o. m. 1934 praktiserats, att av avgifter, som pålagts fodermedlen för att stödja den inhemska fodermedelsskörden eller för att få medel att stödja annan animalisk produktion, skulle till äggproducenterna restitueras vad de nödgats betala av dessa avgifter, så att äggproduktionen endast fick bära den fördyring av de hemmaodlade fodermedlen, som åstadkommits genom avgiftsuttagningen.

Då f. n. ungefär 10 procent av äggproduktionen exporteras, innebär departementschefens förslag, att endast en tiondel av de medel jordbruksnämnden tänkt sig tillföres regleringsorganet för ägg.

Departementschefens förslag överensstämmer med uttalanden, som av riksdagen godkänts vid antagande av 1947 års riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken.

Å s. 391 i proposition 75/1947 heter det, att det inte strider mot principen att statligt stöd ej bör lämnas vid export av jordbruksprodukter, om statsmakterna vid export av sådana animaliska produkter, som framställts medelst importerade fodermedel, lämnar restitution med belopp, motsvarande importavgifterna för de fodermedel, som kan anses ha belöpt sig på de exporterade kvantiteterna. Detta ansågs i realiteten endast undanröja den konstlade fördyring av produktionen, som importavgifterna medfört. Å s. 396 i samma proposition upprepas dessa synpunkter i fråga om exporten av kött och ägg och å s. 399 i fråga om export av mejeriprodukter. Det torde alltså vara att förvänta, att samma regel som nu i proposition 224 föreslås för äggen i framtiden kommer att föreslås i fråga om införselavgifternas användning vid stöd av export av smör och fläsk. Som exporten av dessa produkter inte torde komma att överstiga mer än högst 20 procent av produktionen skulle högst 20 procent av de totala införselavgifterna komma att disponeras för exportstöd.

Det torde med stor sannolikhet kunna påstås, att så liten användning till exportstöd av dessa av jordbrukarna själva betalda medel inte kan komma att tillämpas. Exporten av produktionsöverskottet torde komma att bli ett

för jordbruksprisregleringen mycket besvärligt problem, som torde komma att kräva alla tillgängliga medel. Uppenbart är redan nu, att man 1947 och under det förarbete som föregick då fattade beslut underskattat storleken av exporten av jordbruksprodukter och de svårigheter denna skulle komma att få arbeta med. Man siktade 1947 endast på att befria exportproduktionen från de svårigheter som härrörde från den produktionsfördyring, som åstadkoms genom skydd åt den inhemska fodersädsodlingen. Nu förorsakas svårigheterna jämväl av att den svenska jordbrukspolitiken fört upp de svenska timlönerna i jordbruksarbetet till väsentligt högre nivå än de är i de med oss på världsmarknaden främst konkurrerande länderna Danmark och Holland. Det svenska jordbrukets produktion för export blir inte ekonomiskt jämställd med dessa länders enbart genom att importavgifter restitueras så att importfodermedlen hålles tillgängliga till världsmarknadspris. Arbetslönerna inverkar också, och i den mån — vilket i betydande grad torde ske — inhemska fodermedel användes för exportproduktionen inverkar införselavgifternas prishöjning på dessa även kostnadsstegrande på exportproduktionen. I varje fall torde redan nu stå klart att behovet av medel för exportens genomförande utan katastrofala prisfall på hemmamarknaden kommer att bli väsentligt högre än man år 1947 tänkte sig.

Av dessa skäl anser jag det motiverat, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär omprövning av de 1947 fattade besluten om införselavgifternas användning. Innan en sådan omprövning verkställts och underställts riksdagens godkännande anser jag det lämpligast, att inte riksdagen för regleringsåret 1953/54 fastläser dessa medels användning enligt den begränsning som i proposition 224 föreslagits i fråga om äggregleringen, utan att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att av dessa medel till äggregleringen anvisa vad som kan befinnas vara behövt och skäligt med hänsyn till hur stor del av dessa medel som kan beräknas falla på äggproduktionen.

Hänvisande till vad här ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen vid behandlingen av proposition 224 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område ville taga hänsyn till vad i motionen föreslagits.

Stockholm den 13 maj 1953.

Einar Hæggbloom.